

Dnes je Mezinárodní den památky obětí holocaustu, připomíná 81 let od osvobození koncentračního tábora v Osvětimi

27.1.2026 - | Vojenský historický ústav Praha

27. leden je Mezinárodním dnem památky obětí holocaustu, připomíná výročí osvobození koncentračního tábora v Osvětimi, respektive Osvětim-Březinka (Auschwitz-Birkenau).

Tábor v Osvětimi byl největším koncentračním táborem a zároveň táborem, kde bylo zabito, nebo zemřelo nejvíce vězňů. Sovětské vojáky tam dorazili 27. ledna 1945 zhruba ve tři odpoledne. Němci se snažili ze všech sil zničit veškeré důkazy o masovém vyvražďování. Od listopadu 1944 přestali zabíjet vězně v plynových komorách. Tyto budovy spolu s krematorií následně začali likvidovat. Poslední plynová komora číslo pět byla zdemolována den před příchodem sovětské armády.

Vězňové byli zneužíváni k otrockým pracím, experimentům, hrozila jim smrt hladem a na nemoci, avšak nejstrašnějším aspektem nacistické mašinérie se staly vyhlazovací tábory. Mezi nimi zaujímá čelné místo tábor v Osvětimi (Auschwitz-Birkenau), osvobozený dne 27. ledna 1945 jednotkami 1. ukrajinského frontu maršála Koněva - uvádí se, že v letech 1940-1945 jen v tomto táborovém komplexu zahynulo nejméně 1,1 milionu lidí.

Tématu se věnuje i část expozice v Armádním muzeu Žižkov. Zásadním prvkem je připomenutí obětí nacistické rasové perzekuce, pasáž věnovaná vyvražďování Židů za druhé světové války. Téma je zobrazeno v samostatné části expozice, jejíž prostorové řešení zobrazuje cestu jdoucí do dálky, do ztracena. Po stranách cesty jsou vitríny s předměty dokumentujícími tuto tragickou část lidských dějin. Jsou zde vystaveny cedule o arizaci, rasové tabulky, plechovka od cyklonu B a také textilní žluté Davidovy hvězdy, které museli Židé v okupované Evropě nosit. Najdete ji **v Expozici 6 (Od roku 1938 do roku 1948, druhá světová válka)**

Tomuto závažnému tématu jsme se věnovali v několika článcích a ve sbírkách VHÚ Praha je řada exponátů, které se mu věnují. Podívejte se na jejich přehled:

Rudá armáda osvobozuje koncentrační tábor v Osvětimi

Jiří Sozanský, Osvětim, 2015 (Exponáty dne - tematická sbírka; Výtvarné umění a grafika)

Osvětimský kříž (Exponáty dne - tematická sbírka; Faleristika a drobná plastika)

Vězni z německého koncentračního tábora (Exponáty dne - tematická sbírka; Fotografie a fotografické přístroje)

Koncentrační tábory - (Exponáty dne - tematická sbírka; Fotografie a fotografické přístroje)

MATYÁŠ, Mirko. Jsem číslo 17.100 : svědectví o koncentračním táboře v Osvětimi - (Exponáty dne - tematická sbírka; Fond knihovny)

Antonín Handschuh - Skvělý jezdec zemřel v Osvětimi; (Kalendář hrdinů vycházející v Lidových novinách)

Josef Telecký, Zrození jsme bez okovů..., 1945; (Exponáty dne - tematická sbírka; Výtvarné

umění a grafika)

<https://www.vhu.cz/dnes-je-mezinarodni-den-pamatky-obeti-holocaustu-pripomina-81-let-od-osvobozeni-koncentracniho-tabora-v-osvetimi>